

1. Het deputaatschap

Het deputaatschap bestond in 2015 uit de volgende personen: Dick Scheepstra (samenroeper), Wim Driesens, Hendrike Oosterhof, Nanda Langkamp en een vacature vanwege het overlijden van Michiel Niemeijer. Het deputaatschap kwam in 2015 twee keer bijeen.

2. Werkzaamheden

De Generale Synode Ede 2014 heeft voor het Deputaten Mediazaken de volgende opdracht vastgesteld:

1. de ontwikkelingen in omroepland nauwlettend te volgen en waar mogelijk het uitdragen van het evangelie binnen het Nederlands Publieke Omroepbestel te waarborgen;
2. een archief aan te leggen van opgenomen RTV-kerkdiensten van de Gereformeerde kerken en dat op een duurzame wijze raadpleegbaar te maken;
3. indien uitzendingen niet meer mogelijk blijken via het Nederlands Publieke Omroepbestel, zoveel als mogelijk samen met CGK, NGK en vGKN, te zoeken naar alternatieven om het evangelie via de (nieuwe) media uit te dragen;
4. de eerstvolgende generale synode te dienen met een rapport over de manier waarop "nieuwe media" met vrucht gebruikt kunnen worden door de kerken op plaatselijk en landelijk niveau.

1. *Ontwikkelingen in omroepland*

Er heeft in 2015 opnieuw een reorganisatie plaatsgevonden in de programmering van de publieke omroepen, en dus ook bij de EO. Er is nu op zondagavond op Radio 5 'kerkelijke' zendtijd door op zondagavond het programma "Zin, zout en zegen" uit te zenden. In grote lijnen bestaat dit uit journalistieke interviews en elementen uit een kerkdienst, men bezoekt dan een kerkdienst met een speciale gast die een verhaal heeft.

Het TV-programma "De Kapel" van de EO loopt goed. Uit de GKv is dominee Jasper Klapwijk één van de vier predikanten die regelmatig een overdenking verzorgt. Een zestal kerkdiensten worden jaarlijks nog wel integraal op TV uitgezonden bij speciale gebeurtenissen of kerkelijke feestdagen. Op de publieke omroep is dus bijna geen plaats meer voor complete kerkdiensten. Wel wil de EO goede contacten blijven onderhouden met vertegenwoordigers van kerken. Richting de GKv blijft ons deputaatschap voor hen het aanspreekpunt. Het valt niet te ontkennen dat er een zeker spanningsveld is tussen de EO naar buiten toe als de mediavertegenwoordiger van de kerken en de (al dan niet gezamenlijke) kerken zelf. Er is vanaf 2016 geen formeel overleg meer met die kerken, niet anders dan de ledenraad, waardoor de EO vrij is in haar beleidskeuzes. We denken dat met respectering van die uitgangspunt we er in goed overleg uit zullen kunnen komen door te onderzoeken welke mogelijkheden kunnen worden ontwikkeld.

2. *Archief RTV-kerkdiensten*

In meerdere contacten met de EO hebben we geprobeerd duidelijkheid te krijgen over de rechten van het archief. Deze vraag is ook van de kant van de andere kerkgenootschappen gesteld en is nog niet geheel afgehandeld. Uit de reactie per mail van de EO (Arjan Lock) bleek dat er bij nieuwe plannen (zie punt 3) op geen enkele manier sprake kan/mag zijn van een overgang/relatie met ZVK. Dat is z.i. media-wettelijk onmogelijk en juridisch onjuist. Dus geen nieuwe ZVK. De omroeprechten liggen bij de VKZ (Verzorging Kerkelijke Zendtijd) waar de EO de rechtsopvolger van is. De EO stelt zich om genoemde redenen formeel op het standpunt dat er sprake is van een nieuw initiatief van de kerken. Die kerken zoeken daarvoor aansluiting bij de EO voor facilitering, advisering en de mogelijkheid van een breed platform. In nader overleg – als één van de uitwerkingen – moet worden onderzocht of er toch mogelijkheden zijn om binnen de genoemde grenzen in samenwerking met de EO oudere uitzendingen aan te bieden en de URL te mogen gebruiken, nu die vrijkomt. Dit in het kader van de nauwe samenwerking en het min of meer werken onder EO vlag. De gezamenlijke kerken zijn ons inziens geen willekeurige 'derden'.

3. *Alternatieven voor het uitdragen van het evangelie*

Er zijn gesprekken en contacten geweest met kerkelijke vertegenwoordigers van de CGK, NGK, vGKN, de scriba van de PKN en de voorzitter van de Nationale Synode over de mogelijkheid om aanvullend op de EO-programmering op internet kerkdiensten uit te blijven zenden. Het resultaat was dat er in mei een eerste bijeenkomst is geweest van vertegenwoordigers van deze kerken om te spreken over de inhoud van zgn. missionaire kerkdiensten. Dat was een voorwaarde van de zijde van de PKN om mee te werken. In juni tijdens een tweede bijeenkomst was ook de directie van de EO aanwezig. Met hen is doorgepraat dat het niet gaat om 'normale' kerkdiensten, maar om erediensten met een missionair karakter. Die zouden op internet moeten worden uitgezonden op zondagmorgen in het verlengde van het aanbod van de EO bij de Publieke Omroep (De Kapel, Nederlands zingt op zondag enz.). Deze erediensten zijn niet in eerste instantie gericht op de kerkganger, maar op de zgn. zoeker. Een ander belangrijk aspect is dat ook een beeld wordt gegeven van de veelkleurigheid van de plaatselijke kerken. Deelname zou open moeten staan voor alle kerken die de geestelijke grondslag onderschrijven. Dit is de Belijdenis van Nicea die al door de kerken was genoemd en ook voor de EO een goede basis betekent.

Arjan Lock brengt naar voren dat de EO per definitie graag wil samenwerken met de kerken. Niet in een formeel gestructureerde vorm maar vanuit de verwantschap en relatie met de kerken. Een nauwe relatie van de beoogde activiteiten van de kerken met de EO en bijv. ook de EO-portal Geloven wordt toegejuicht. Het is mogelijk om na afloop van de t.v. uitzendingen op zondag in de aftiteling te verwijzen naar internet. Live streaming is echter problematisch, niet zozeer qua techniek maar vanwege de NPO-opstelling. Omroeporganisaties mogen op internet niet 'omroepje gaan spelen' door onder eigen vlag programma's uit te zenden. Dat zou inhouden dat de look and feel van rechtstreekse uitzending niet de gewenste 'kerkelijke' uitstraling zou krijgen, maar die van de NPO. Deze consequenties gelden niet voor het uitzenden van eerdere opnamen. Uit dat oogpunt zou het de voorkeur verdienen om bijv. met een week vertraging kerkdiensten uit te zenden. Dan zou streaming wellicht via de NPO-server plaats kunnen vinden. Wel moet er dan op worden gelet dat er niet met het kerkelijk jaar in de knel wordt gekomen. De EO wil graag adviseren en faciliteren. Daarbij dienen de eisen die aan de kwaliteit van de techniek gesteld worden, voorop te staan. Op dat punt kan de EO goed adviseren. Adviseren kan ook over de inhoudelijke uitwerking. Er zou ook een combinatie tussen de radiokerkdiensten en de onlineregistratie gezocht kunnen worden. Faciliteren kan ook op alle terreinen van de techniek. De EO geeft aan dat het ook mogelijk is het product in het geheel of gedeeltelijk uit te besteden aan de EO. Helaas hangt daar – weer om omroepinhoudelijke redenen - wel een reëel kostenplaatje aan. Besloten werd na bespreking van de verschillende voors en tegens om een gezamenlijk traject in te gaan en een eerste projectplan te gaan schrijven. Daarin moet met name ook de inhoudelijke kant worden uitgewerkt en ingevuld. Wat houdt een missionaire dienst in? Het primaat voor deze uitwerking ligt bij de kerkelijke vertegenwoordigers. De EO wil graag incidenteel meedenken, maar kan/mag zonder kostentoerekening geen mensen hiervoor vrij maken. In september 2015 hebben wij daarvoor om tafel gezeten met vertegenwoordigers van de PKN, CGK, NGK, vGKN en GKv. Wij hebben indringend van gedachten gewisseld over de definiëring van de missionaire kerk. De conclusie van de kant van de Protestantse Kerk en de NGK, en in mindere mate ook van de CGK, was dat een integrale uitzending van een kerkdienst geen geschikte vorm meer is om de 'zoeker' te bereiken. Het moet eigentijds, kort en flitsend zijn, waarbij het bovendien de vraag is of de nieuwe kerkvormen waarmee overal in den lande wordt geëxperimenteerd zich lenen voor uitzending via het publieke net en/of internet. Het gaat om het persoonlijk contact en actieve deelname aan het proces binnen kleine kringen. Ook weegt voor meerderen zwaar de vraag of er werkelijk behoefte is aan de uitzending van integrale kerkdiensten nu steeds meer kerken op het internet te vinden zijn. Daar werd tegenin gebracht dat de kwaliteit van de meeste 'uitzendingen' (heel) matig is. Een aandachtspunt voor eventuele toekomstige activiteiten zou kunnen zijn om te focussen op kwaliteitsverbetering van de uitzendingen van de plaatselijke gemeenten. Ook werd als suggestie naar voren gebracht dat het nuttig zou zijn de veelkleurigheid van de plaatselijke kerken in beeld te brengen door wekelijks een andere kerk in beeld te brengen op een iets meer journalistieke manier.

Alles overwegend was uiteindelijk de conclusie dat er geen voldoende draagvlak is voor een breed-kerkelijk gedragen uitzending van missionaire diensten op internet. Besloten werd om vooralsnog geen verdere gezamenlijke actie te ondernemen, maar per kerkgenootschap desgewenst te bezien

welke eigen activiteiten kunnen worden ontplooid. Met spijt werd ook geconstateerd dat gezamenlijk optreden richting 'Hilversum' en 'Den Haag' door genoemd besluit niet meer mogelijk is.

Afgesproken werd dat er als er aanleiding is om toch richting met name 'Den Haag' actie te ondernemen, incidentele samenwerking op dat onderwerp gezocht zal worden. Ons deputaatschap mediazaken van de GKv (in de persoon van Dick Scheepstra) is hiervoor het 'meldpunt'. Wij zullen ook de EO (Arjan Lock) informeren over de ontwikkelingen.

Daarnaast zou nog kunnen worden gezien of er samenwerking mogelijk is met betrekking tot door de EO uit te zenden radio-uitzendingen van (delen van) kerkdiensten op zondagavond. De radio-uitzendingen zouden bijv. aangevuld kunnen worden met beeld via internet.

Dat gesprek is in december gevoerd met Tineke van der Velde, manager (Digitaal, Radio, Personeel & Organisatie, Juridische zaken, Jongeren) bij de EO. Het was een plezierig en positief gesprek. Daarin de volgende pilot afgesproken: in het eerste halfjaar 2016 selecteren we twee kerken waar, naast de radio-opname voor "Zin, zout en zegen" een video-registratie gemaakt gaat worden. De productionele kant van deze video-registratie wordt volledig door de kerken verzorgd en gefinancierd. Het aanbieden van deze video-dienst wordt op diverse websites gedaan, uiteraard is de website van de EO daar ook een van.

Het voornemen is om zowel een kerkdienst van de GKv als één van de CGK uit te zenden. Als verdere informatie kunnen we nog melden dat de EO al een afspraak heeft gemaakt voor 2016 met de PKN over samenwerking op redactioneel vlak met betrekking tot 40 radio-uitzendingen. De door ons besproken samenwerking, waarvoor wij opteren, zou dus vooralsnog om maximum 12 kerkdiensten per jaar gaan. Bij voorkeur en desgewenst zouden wij die graag verdelen onder alle betrokken kerken. Maar eerst uiteraard de pilots!

4. *Nieuwe media*

Er zijn gesprekken geweest over samenwerking met het CGK-deputaatschap. Onder zowel hun als onze kerken is er grote vraag naar hoe je de website goed kunt onderhouden en missionair kunt maken. Om die reden is het project kerk-zijn-online opgezet, om plaatselijke gemeenten te ondersteunen in de online communicatie naar binnen en buiten. De gedachte voor het project ontstond allereerst binnen de CGK na bezinning op de vraag waarmee hun kerken, in samenhang met hun synodeopdracht, het meest gediend zouden zijn. Ze constateerden dat er in de kerken op het gebied van nieuwe media veel gebeurt, maar dat het tegelijk niet allemaal even doordacht gebeurt. Toen werd het idee geboren om toerustingsavonden te houden voor plaatselijke kerken om hen te helpen om de online-presentie te verbeteren. Deze toerustingsavonden zouden gehouden worden in mei/juni 2015. Ons GKv-deputaatschap was echter nog niet zover in haar bezinning om mee te doen met de organisatie van deze avonden. We hebben ons beperkt tot het uitnodigen van alle GKv-kerken voor deze avonden. De opkomst vanuit de GKv-kerken was echter dermate hoog en de reacties waren zo enthousiast dat we snel werden bevestigd in de mening dat we aan de organisatie van deze avonden moesten deelnemen. De avonden trokken 40-60 mensen per avond. De avonden werden gemiddeld met een cijfer acht gewaardeerd en 90% van de mensen vroeg om een vervolg. Daarom hebben we besloten om een vervolg te geven aan dit project door middel van een aantal nieuwe toerustingsavonden in 2016. Die avonden willen we meer toespitsen op concrete onderwerpen en meer rekening houden met de verschillende kennisniveaus van mensen. Dit mede naar aanleiding van de uitkomsten van een gehouden enquête onder de bezoekers.

Op de website Opkijken.nl zijn er naast informatie en doorverwijzingen mediabanken in ontwikkeling, waarin geschikte media zijn te vinden zoals korte filmpjes, foto's, geluidsfragmenten e.d.. Binnen dit platform hebben we meegewerkt om te komen tot een zgn. subportal voor beamteams. Uit de inventarisatie bleek dat de kerken daar het meest bij gebaat zouden zijn.